JAARBOEK VOOR MUNT-EN PENNINGKUNDE

67
1980

KONINKLIJK NEDERLANDS GENOOTSCHAP
VOOR MUNT-EN PENNINGKUNDE
AMSTERDAM

Commissie van redaktie

Prof. dr. H. Enno van Gelder, Zeist
Drs. G. van der Meer, 's-Gravenhage
Drs. A. T. Puister, Wassenaar
Dr. H. J. van der Wiel, Gouda
E. J. A. van Beek, Oud Ade

HET KANTSCHRIFT "GOD ZIJ MET ONS"

De muntwet van 28 september 1816 schrijft in art. 7 voor dat de munten van 10, 3, 1 en 1/2 gulden „zullen gemunt worden in den ring, met een rand van ingedrukte letters, bevattende de woorden: GOD ZIJ MET ONS. Meermalen wordt de vraag gesteld hoe men in 1816 aan deze tekst is gekomen.

Onlangs was de heer J. Steur van het Algemeen Rijksarchief zo vriendelijk mijn aandacht te vestigen op een dossier in het archief van de Staatssecretarie dat de stukken bevat die bij de voorbereiding van het wetsontwerp hebben gediend [1]. Op 20 mei 1816 legde de minister van Financiën, jhr. C. C. Six van Oterleek aan de Koning een concept-wet voor met een uitvoerige toelichting. In deze laatste komt de volgende passage voor: „Het munten der stukken, gelyk men spreekt, in den ring en derhalven met ingesneden letters op de snede aan Uwe Majesteit voordragende, als een middel om, en het sieraad der stukken te bevorderen, en het besnoeyen moeyelyker te maken, is het my voorgekomen, dat het geschikt zoude zyn, het oude randschrift van vele der Munten, door onze Voorvaderen na het afschudden des Spaanschen Juks, vervaardigd te volgen, te weten *Si Deus nobiscum quis contra nos*, en te stellen kortelyk [2] *God zy met ons!* eene heilbede die elk rechtgeaard ingezeten des Ryks, en voor het Land, en voor den persoon van Uwe Majesteit hartgrondig uitboezemt".

Hiermee is duidelijk wat de Minister – eventueel zijn adviseurs aan het Ministerie of aan de Munt – met de bekende tekst hebben bedoeld. Over dit kantschrift is verder geen discussie geweest en het voorschrift is ongewijzigd in de wet overgegaan. Wel heeft de Raad van State in zijn advies van 11 juni de vraag opgeworpen of het gebruik van de landstaal [3] wel juist was, een vraag die ook bij de behandeling in de Tweede Kamer op 18 september even werd opgeworpen, maar de Minister betoogde dat dit in het buitenland reeds vrij algemeen gebruik was, zodat de Nederlandse taal voor omschriften en kantschriften gehandhaafd bleef.

[1]) ARA, arch. Staatssecretarie inv. 255.

[2]) Blijkens de officiële Franse vertaling (abrégé en) wordt bedoeld: verkort tot.

[3]) Hierbij werd niet gedacht aan mogelijke bezwaren van de Frans sprekende provincies, maar aan het tot nog toe gebruikelijke Latijn: het antwoord was dat mogelijk niet iedereen Nederlands verstond, maar in ieder geval Latijn nog minder verstaan werd.